

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 4 ข้อคือ

1. เพื่อสรุปลักษณะ และภาพรวมของตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากตัวละครแบบฉบับ อันได้แก่ แม่ เมียน้อย โสเภณีและหญิงขายบริการทางเพศ และผู้หญิงแกร่ง
2. เพื่ออธิบายลักษณะปัญหา และความขัดแย้งในภาพยนตร์ไทยที่ได้นำเสนอเรื่องราวของชีวิตตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน
3. เพื่อแสดงให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างระหว่างตัวละครทั้ง 4 กลุ่มในข้อ 1 เปรียบเทียบกับผู้หญิงทั้ง 4 กลุ่มในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน
4. เพื่อเปิดเผยทัศนะโดยรวมที่สถาบันภาพยนตร์มีต่อผู้หญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์แล้ว ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

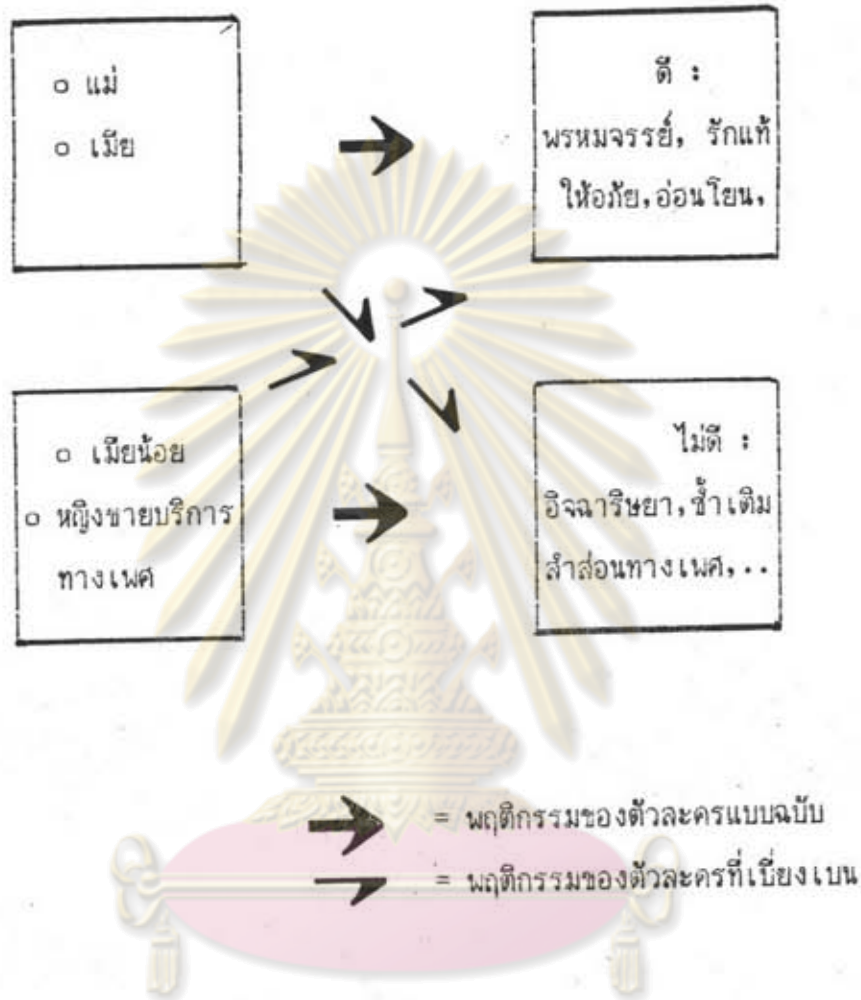
1. ลักษณะและภาพรวมของตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีผลการศึกษาน่าสนใจดังนี้

- 1.1 การเบี่ยงเบนไปจากลักษณะตัวละครแบบฉบับ ซึ่งส่วนมากจะมี "มิติเดียว" (คือ ถ้าเป็นคนดีจะต้องมีแต่ส่วนดีทั้งหมด หรือถ้าเป็นคนเลวก็จะมีแต่ส่วนเลวทั้งหมด) มามีหลายด้าน คือ มีทั้งส่วนดีและเลวบ้างในคนคนเดียวทำให้ตัวละครมีลักษณะเหมือนคนจริง ๆ (REALISTIC) มากขึ้น เกิดขึ้นจาก 2 กลวิธี คือ

1.1.1 สลับพฤติกรรมในเชิงจริยธรรมและแบบฉบับของผู้หญิงที่เคยได้
รับบทเป็นคนดี กับผู้หญิงที่เคยรับบทแต่ตัวร้ายเสมอ ดังที่แสดงในแผนภาพต่อไปนี้

จากเดิมซึ่งสังคมกำหนดให้ผู้หญิงที่จะเป็นแม่และเมียหลวงต้องมีคุณสมบัติสำคัญคือ เป็นคนดี รักแท้ อดทน ขอมอ่อนข้อให้ผู้ชาย พร้อมจะให้อภัย ไม่ต่างพร้อยในเรื่องเพศ ขอมเสียสละทุกอย่างเพื่อลูกและคนที่รัก ฯลฯ ขณะที่นางอิจฉาจะมีพฤติกรรมตรงกันข้าม

ในภาพยนตร์ที่ศึกษาครั้งนี้ บทบาทกลับเปลี่ยนไป คือ ผู้หญิงที่เป็นแม่และเมียหลวง มีความอดทน เสียสละน้อยลง แสดงอำนาจเหนือผู้ชาย มีพฤติกรรมสำนอนทางเพศได้มากขึ้น ฯลฯ ผู้หญิงที่เป็นเมียน้อย ส่วนหญิงขายบริการ ก็กลายมาเป็นคนมีน้ำใจ อดทน ไม่เรียกร้องครอบครองสิทธิเหนือผู้ชาย แต่จะขอมรับในสิ่งที่เขาหยิบยื่นให้โดยไม่เรียกร้อง

1.1.2 การรับเอาพฤติกรรมของผู้ชายเข้ามาไว้ในตัวผู้หญิงแกร่ง ดังนี้

ทำให้ผู้หญิงมีพฤติกรรมที่เข้มแข็ง ก้าวร้าว กล้า เป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นผู้นำ และใช้ศักยภาพของตนได้มากขึ้น

1.2 การจัดกลุ่มตัวละคร (Subcategories) หลังจากที่แบ่งตัวละครที่จะศึกษา ออกเป็นแม่ เมียน้อย หญิงขายบริการทางเพศ และผู้หญิงแกร่งแล้ว เมื่อทำการศึกษาแต่ละกลุ่มในรายละเอียดยังสามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มย่อยอีก โดยแต่ละกลุ่มจะมีเกณฑ์การแบ่งย่อยต่างกัน ดังนี้

1.2.1 เนื่องจากตัวละครหญิงจะหาโอกาสในการใช้ความคิดของตนเอง และตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น การแบ่งกลุ่มย่อยของ เมียน้อย และ หญิงขายบริการทางเพศ ในภาพยนตร์ก็สามารใช้ลักษณะของการตัดสินใจที่จะ เข้าสู่แต่ละวงการเป็นเกณฑ์ การแบ่งโดยใช้เกณฑ์นี้ ยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มในส่วนหนึ่งของผลของการตัดสินใจเอง กับ ถูกบังคับอย่างเห็นได้ชัดเจน

1.2.2 การแบ่งกลุ่มของแม่ใช้ "พฤติกรรมที่แสดงความรักต่อลูก" เป็นเกณฑ์ เพราะถือว่าแม่จะต้องรักลูก และเสียสละทุกอย่างได้เพื่อลูก แต่ก็มีแม่ที่ให้ความสำคัญกับความปรารถนาของตนเองมากกว่าลูกบ้างแล้ว

1.2.3 ส่วนผู้หญิงแกร่ง ใช้เป้าหมายของการต่อสู้เป็นเกณฑ์ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) การต่อสู้เพื่อส่วนรวม/ชุมชน/สังคม 2) การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีของผู้หญิง และชื่อเสียงตามกระแสหลัก 3) การต่อสู้เพื่อตนเอง เพื่อความสุขและความอยู่รอดของตนเอง ซึ่งพ้องกับระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวละครหญิงด้วยโดยเรียงกันตามลำดับดังนี้

○ ระดับล่าง	○ ระดับปานกลาง	○ ระดับสูง
สู้เพื่อสังคม/ชุมชน	สู้เพื่อศักดิ์ศรีผู้หญิง	สู้ทวนกระแสหลัก

1.3 ชะตากรรมที่ตัวละครหญิงจะต้องเผชิญ รวมทั้งผลที่จะได้รับ

1.3.1 แม่ : แม่ในชีวิตจริงเป็นแม่ที่มีความทุกข์เพราะสังคมได้กำหนดบทบาทของแม่ไว้ให้กลายเป็นคนที่เป็นที่ยกย่องเหนือบุคคลใดด้วยความดี ความเสียสละราวกับแม่พระ แม่ในหนังไทยเองก็ถูกกรอบสังคมกำหนดอย่างนั้นเช่นกัน หากแม่ปฏิบัติตามได้ แม่จะได้รับ "รางวัล" ซึ่งแท้จริงแล้ว รางวัลนั้นก็คือ การเห็นลูกมีความสุข ประสบความสำเร็จในชีวิต หาใช่เพื่อตัวแม่ไม่

แต่หากแม่ทำเพื่อตัวเองเมื่อใด และ/หรือ ปฏิบัติผิดไปจากบทบาทที่คาดหวัง (EXPECTED ROLES) แม่จะถูก "ลงโทษ" ความหนักเบาของโทษนั้นขึ้นอยู่กับความประพฤติที่ไม่น่าพึงพอใจ โดยจัดลำดับได้ดังนี้ 1) การสาส์นทางเพศ 2) การวางอำนาจเหนือ หรือก้าวก้ำกัษสิทธิ์ในการตัดสินใจชีวิตของลูก 3) การผลักดันให้ลูกผิดจริยธรรม แต่โทษนี้จะลดลงได้ หรือได้รับการอภัยให้หากแม่ยอมประนีประนอม

เมื่อเทียบกับพ่อแล้วจะเห็นได้ว่า แม่ต้องทำงานหนักมาก แม่ส่วนมากจะได้รับบทเป็นผู้นำครอบครัว เพราะพ่อตาย หรือเล็กร้าง หรือทอดทิ้งให้แม่ต้องเลี้ยงลูกอยู่เนืองลำพัง

หรือถ้าแม่ยังอยู่กับพ่อ แม่ก็จะเป็นผู้ใกล้ชิดลูกมากกว่า เป็นห่วง อยากรู้อยากเห็นได้ดั่งที่หวังไว้ จนแม่ดูกลายเป็นคนเจ้ากี้เจ้าการ และความที่แม่พยายามเข้ามาจัดการกับชีวิตลูกด้วยความปรารถนาดี แต่กลับเป็นการผลักดันให้เกิดความแตกร้างในครอบครัว

1.3.2 **เมียน้อย** : ในภาพยนตร์ไทย เมียน้อยเริ่มมีภาพพจน์ดีขึ้น เนื่องจากเธอเหล่านี้มีลักษณะนิสัยที่น่าพึงพอใจ (ดังที่ได้กล่าวแล้วใน 1.1) เช่น เป็นคนสงบ สุขุม ไม่แสดงสิทธิเหนือชายผู้เป็นสามี มีจิตใจอ่อนโยน และรักแท้ พร้อมกับทั้งเสียสละ เมื่อลูก (ในกรณีที่มีลูก) "ศัตรู" สำคัญของเมียน้อยยังคงเป็นเมียหลวง หรือเมียน้อยอันดับก่อนเธอ แต่เธอก็ไม่พยายามเอาชนะเมียหลวง ผู้ซึ่งเคยสวมบทบาทเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดี และพร้อมจะให้โอกาสเสมอ ฆาตกรรมของเมียน้อยคงจะไม่เลวร้ายเท่าที่เป็นอยู่หากเมียหลวงยังคงเป็นคนที่มีคุณธรรมและจิตใจดีงามไว้ตามเดิม

สาเหตุที่ผู้หญิงมาเป็นเมียน้อยในภาพยนตร์ไทยมี 3 ประการคือ 1) เป็นคนรักของชายนั้นก่อนที่จะเขาจะแต่งงานและไม่อาจตัดใจจากกันไปได้ 2) ถูกหลอกหรือถูกบังคับ 3) เป็นเมียน้อยทั้ง ๆ ที่ทราบว่าเขาแต่งงานแล้ว กลุ่มที่มีความทุกข์ที่สุดคือ กลุ่มที่ถูกหลอกหรือถูกบังคับ ความทุกข์ที่สุดของเมียน้อยอยู่ตรงที่ เธอมีสถานภาพต่ำกว่าเมียหลวงเพราะไม่มีทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ก็ยังต้องประพฤติดูแลในกรอบของเมียที่ดีโดยเฉพาะในข้อที่ว่า ไม่แสดงความลำเอียงทางเพศ เพราะยังสามารถใช้ความดีของตนช่วยยกระดับสถานภาพและภาพพจน์ของเมียน้อยได้

แต่ที่จริงแล้วฆาตกรรมของ เมียน้อยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่เธอแสดงออกต่อสามี ถ้าหากเธอเป็นผู้หญิงที่เรียบร้อย เจียมตน และไม่เรียกร้องสิทธิในตัวสามีให้มากนัก ในที่สุดเธอจะมีความสุขอันเนื่องมาจากมีเหตุร้ายเกิดขึ้นกับภรรยาหลวงที่คอยตามหึงหวง รั้งความเธอ และสามีกลับมารับเธอและลูกไปเลี้ยงดู หรือได้พบกับผู้ชายดี ซึ่งเต็มใจและพร้อมจะเลี้ยงดูเธอและลูกต่อไป แต่หากเมียน้อยคนใดพยายามจะข้อย่างชายผู้เป็นสามีด้วยการทำลายความสุขสงบของคนอื่น ๆ โดยเฉพาะสามี ผลที่จะได้รับคือ เธอจะต้องถูกโดดเดี่ยว ถ้าเขาไม่ทอดทิ้งเธอ เขาก็ตาย หรือในบางกรณีเธอต้องจากไปเพราะทนอยู่ในสภาพ"กินน้ำได้คอก"ไม่ได้

1.3.3 หญิงขายบริการทางเพศ : จากแนวคิดที่เคยกล่าวเรียกหญิงขายบริการทางเพศว่าเป็น "หญิงคนชั่ว" เธอจึงมักจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับ"ผู้หญิงดี ๆ" ซึ่งหมายถึงผู้หญิงที่ไม่มีพฤติกรรมสำล่อทางเพศ(ซึ่งมักได้รับบทนางเอก หรือเป็นคนที่พระเอกจะต้องลงเอยด้วยเสมอ) ขณะที่ชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศจะต้องเหลวแหลก ไม่มีส่วนที่ดี ผนวกกับความคิดว่าหญิงขายบริการทางเพศเป็นสินค้าที่ซื้อขายได้ ไม่มีสิทธิในตนเอง จะต้องตามใจคนทุกคนที่มีเงินมาซื้อ

ในภาพยนตร์ไทยที่ศึกษา แนวความคิดนี้เปลี่ยนไปบ้างแล้วคือเห็นว่าเป็นอาชีพหนึ่งซึ่งผู้หญิงเองมีสิทธิในการตัดสินใจ และเลือกได้มากขึ้น ทำให้ความทุกข์ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพนี้มีน้อยลง การตัดสินใจคุณค่าของพวกเธอยังมีอยู่เช่นเดิมแม้จะมีการปะทะกับผู้หญิงที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนี้ไม่มากนัก แต่จะมีตัวกลางทำหน้าที่ตัดสินใจคุณค่าซึ่งผลการตัดสินใจเกือบทั้งหมดเป็นการยืนยันความคิดว่าหญิงขายบริการทางเพศยังเป็น"หญิงคนชั่ว" ด้วยการที่ชายคนนั้นตัดสินใจไม่แต่งงานกับเธอ

ชะตากรรมของหญิงขายบริการทางเพศจึงถูก"ขี้เตี๊น"อยู่เสมอว่า เธอเป็นบุคคลที่สังคมไม่อาจยอมรับได้ แม้จะพยายามทำตัวเป็นคนดี ไม่ว่าจะในฐานะแม่หรือคนรัก แต่ความพยายามก็ไร้ผล หญิงขายบริการทางเพศจบชีวิตลงอย่างทุกข์ทรมานทุกครั้งที่ยพยายามกลับคืนสู่สังคมของคนปกติ บางคนต้องตัดสินใจจบชีวิตตนเองเพราะไม่เห็นทางออกอันใดที่จะออกจากอาชีพนี้ มีอยู่เพียงรายเดียวเท่านั้นที่เรื่องจบลงอย่างเป็นสุขเพราะสามีตัดสินใจเลือกเธอ และลูกแทนเลือกแม่ที่มีจิตใจเหี้ยมเกรียมของเขา

1.3.4 ผู้หญิงแกร่ง : จากภาพเดิมที่ผู้หญิงแกร่งจะต้องแข็งแกร่ง หัวแข็ง แต่ในที่สุดก็ยอมตกอยู่ใต้อาณาของผู้ชายตามแบบฉบับของผู้หญิงอย่างพจมาน (บ้านทรายทอง) หรือ นางแมวป่า ก็เปลี่ยนมาเป็นผู้หญิงที่มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น เป็นตัวของตัวเอง ตั้งใจเด็ดเดี่ยวแล้วพยายามทำให้สำเร็จ แต่การต่อสู้ของเธอก็ยังเป็นการต่อสู้ซึ่งจะต้องมีคนอื่นอยู่เคียงข้างเสมอ

แม้ว่าแท้จริงแล้ว เธอกำลังต่อสู้กับ"ระบบชนชั้น และสิทธิทางสังคมก็ตาม" แต่รูปธรรมที่เธอกำลังต่อสู้อยู่นั้นคือ ผู้ชาย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อได้เปรียบกว่าเธอมากมาย ไม่ว่าจะ

ในด้านความแข็งแรง การมีอำนาจและสิทธิและอารมณ์รุนแรง พร้อมจะใช้กำลังคุกคาม บางคนมีฐานะดีกว่า ความรู้และเล่ห์เหลี่ยมเหนือขึ้นกว่า การต่อสู้ของเธอจึงเป็นสิ่งที่ต้องการ กำลังความอดทนและความเสียสละอย่างเต็มที่

การต่อสู้ของเธอจะแพ้หรือชนะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่า เธอต้องมี 1) ความเชื่อมั่นในความถูกต้องของเธอเอง 2) ความอดทน หนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่อการคุกคามด้วยกำลังจากฝ่ายชายเพื่อทำลายขวัญ และ 3) ผู้ที่จะเข้าช่วยเหลือร่วมมือกับเธอ หากเป็นผู้ชายโอกาสที่จะชนะก็มีมากขึ้น

ในกรณีที่ไม่มีผู้ชายมาร่วมต่อสู้ เธอจะต้องรับความลำบากมากยิ่งขึ้น และเสี่ยงต่อความพ่ายแพ้ แต่มีแนวโน้มว่าอาจชนะได้หากเป็นการต่อสู้ในระบบกระบวนการยุติธรรม(ศาล) แต่ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้ในรูปแบบใด และเรื่องใด ผู้หญิงแกร่งจะต้องสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อแลกกับชัยชนะนั้นเสมอ เช่น เธอต้องเลือกที่จะประสบความสำเร็จระหว่างงาน หรือครอบครัวอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น หรือ เธออาจจะต้องแลกด้วยชีวิต แม้ว่าหลังจากนั้นจะมีการสืบทอดเจตนารมณ์ของเธอต่อไปอีกก็ตาม

1.4 ภาพเปรียบเทียบระหว่างหญิงและชายในภาพยนตร์

1.4.1 แม่กับพ่อ

จะเห็นได้ว่า เมื่อเทียบกับแม่แล้ว บทบาทของพ่อในหนัง (ในกรณีที่พ่อยังมีชีวิต) จะแสดงออกเป็น 2 ภาพที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง ภาพหนึ่งคือภาพพ่อที่พยายามทำลายความสุขของแม่และลูก อีกภาพหนึ่ง เป็นภาพที่พ่อไม่เผชิญหน้ากับแม่ หรือปฏิเสธพฤติกรรมที่แม่แสดงต่อลูก ทำให้เข้าใจได้ว่า พ่อไม่เห็นด้วยเท่าไรกับการกระทำของแม่ เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนับสนุน โดยเฉพาะการเลือกคนที่ลูกจะแต่งงานด้วย

ส่วนวิธีการเลี้ยงลูกสาวและลูกชายก็ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ลูกสาวจะถูกเข้มงวดและพยายามเรียกร้องให้อยู่ในเอาต์ติ้งของตน โดยเฉพาะ เรื่องของการเลือกคู่ครอง ผู้วิจัยเห็นว่าลูกชายมีอิสระในการเลือกคู่ครองของตนมากกว่า และแม่แม่จะไม่พอใจแต่ก็ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงเท่ากับลูกสาว ขณะเดียวกันแม่มักจะอ้างเอาบุญคุณที่เลี้ยงดูมา เพื่อให้ลูกสำนึก

บุญคุณและทำงานหนักเมื่อตอบแทนบุญคุณ แต่นอกจากจะไม่เคี้ยวเซ็นลูกชายแล้ว ยังคอยปกป้องด้วยหากลูกสาวร้องทุกข์

1.4.2 เมียน้อยกับสามี

เมียน้อยจำเป็นต้องรักษาคุณธรรมของการเป็นเมียด้วยการเชื่อฟังสามี และต้องไม่ล่าสอนทางเพศ ขณะที่ถือเป็นช้อยกเว้นได้สำหรับสามีที่จะมีเมียได้อีกไม่จำกัด และจะไม่ถูก ลงโทษหากอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า เขาจะต้องรู้จักเลือกผู้หญิงให้มีฐานะทางสังคมไม่ด้อยกว่าเมียน้อยคนอื่น ๆ ของเขา และต้องมีความสามารถในการบริหารเวลาเพื่อให้เมียทุกคนได้รับความสุขอย่างทั่วถึง ในเรื่องการมีเมียน้อยนี้ แม้จะแสดงให้เห็นความชั่วเลวของผู้ชายมากขึ้นแต่ ผู้ชายก็ยังได้รับผลกระทบ หรือถูกตำหนิน้อยกว่า ในภาพยนตร์หลายเรื่อง ปัญหาเมียน้อยกลับดูเป็นเรื่องเล่น ๆ ไม่จริงจัง และบางเรื่องกลับโยนผลกระทบไปให้ตกอยู่กับเมียคนใดคนหนึ่งแทน

1.4.3 ผู้หญิงกับผู้ชายในความสัมพันธ์ทางเพศ

ผู้ชายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้หญิงขายบริการทางเพศส่วนมากเป็นพวกที่มาหาผลประโยชน์หรือได้รับผลประโยชน์จากเธอ นับตั้งแต่แรก ผู้มีส่วนผลักดันให้เธอเข้าสู่อาชีพนี้จน กระทั่งต้องจบชีวิตลงอย่างทุกข์ทรมานก็คือ ผู้ชาย บางคนเป็นสามีที่ทอดทิ้งเธอกับลูกซึ่งไม่มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานอื่น ผู้ชายที่ข่มขืนเธอ ผู้ชายที่หลอกเธอมาเป็นเมีย น้อย ผู้ชายที่สร้าง ความหวังให้กับเธอ แต่แล้วเขาก็เปลี่ยนใจไปแต่งงานกับ "ผู้หญิงดี ๆ" กระทั่งผู้ที่เธอเห็นว่าเป็นมิตรที่ดีที่สุดคนหนึ่งยังมีธุรกิจหรือผลประโยชน์เป็นสายสัมพันธ์ต่อกัน

ผู้ชายเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์และความสุขจากเธอเหล่านี้แต่เพียงอย่างเดียว เขาไม่เคยต้องแสดงความรับผิดชอบต่อชีวิตของเธออย่างจริงจัง นอกเสียจากจะแสดงความรู้สึกผิด และเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเธอ สำหรับผู้ชายที่เปลี่ยนใจตัดคำสั่งของแม่เพื่อมาอยู่กับเมีย (ซึ่งได้กลายเป็นหญิงโสเภณีแล้ว) และลูก ก็เพราะเขาทนความร้ายกาจของแม่ไม่ได้ ดังนั้น เขาจึงกลายเป็นผู้ชายที่น่ายกย่องที่มีความรู้สึกรับผิดชอบ แต่แม่ของเขา กลับเป็นฝ่ายถูกประณาม

ขณะที่ผู้หญิงแกร่งจะต้องสูญเสียอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เธอปรารถนา แต่ชาย

คู่กรณี แม้จะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้แต่ก็ยังสูญเสียน้อยกว่าเธออย่างชัดเจน เช่น เขาสูญเสียสิทธิในการครอบครองที่ดินซึ่งเขาเองก็ยังไม่ได้เป็นเจ้าของ แต่เธอต้องเสียชีวิต หรือขณะที่ฝ่ายชายต้องสูญเสียเธอไปเพราะมีทัศนคติไม่ตรงกัน แต่เขาไม่ต้องสูญเสียสิ่งอื่นใดไป ขณะที่เธอต้องสูญเสียงาน และอนาคตที่เธอได้พยายามสร้างสมขึ้นมาด้วยตนเอง กับยังต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้ชายอีกคนหนึ่งซึ่งยังไม่เห็นอนาคต หรือ เขาเสียหน้าที่ถูกเธอหลอกใช้ แต่เธอต้องเสียใจและรู้สึกผิดไปตลอดชีวิต ฯลฯ

อย่างไรก็ตามนับว่า ผู้ชายที่ต่อสู้กับผู้หญิงแกร่งเป็นชายที่เสี่ยงต่อการสูญเสียผลประโยชน์ไม่มากกว่าใคร แต่หากชนะ เขาจะได้ทุกสิ่งโดยไม่ต้องใช้ความพยายามใด ๆ อย่างเช่นกรณีผู้กำกับกับการแสดงที่สลัดรักดาราสาวใหญ่ เพื่อไปหาประโยชน์จากเด็กสาวที่หวังจะให้เขาสับสนุนเธอให้เป็นดาราสาว แต่ปรากฏว่าเขากลับเป็นฝ่ายทอดทิ้งเธอเสียก่อนเมื่อเห็นว่าเธอหมดประโยชน์ และยังสามารถกลับมาหาผู้หญิงคนแรกก็พร้อมจะต้อนรับเขากลับไปเสมอ

แม้จะเห็นมิติด้านบวกของผู้หญิงซึ่งเคยมีแต่ภาพลบมากขึ้น และเห็นด้านลบของชายมากขึ้น แต่ก็ยังเห็นว่า ชายเหล่านี้ได้รับผลตอบแทนการกระทำอย่างผิวเผิน ยิ่งหากเทียบจากพฤติกรรมเดียวกัน ผู้หญิงจะได้รับผลในทางลบหนักกว่าโดยเฉพาะการสาส์นทางเพศ

2. ประเด็นขัดแย้งในชีวิตของตัวละครและในภาพยนตร์ และผลที่ได้รับ

2.1 ความขัดแย้งในเนื้อหาภาพยนตร์แบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น คือ

2.1.1 การแข่งอำนาจระหว่างหญิงกับชาย ได้แก่ระหว่างภรรยา กับสามี
แม้กับพ่อ เพื่อนร่วมงานหญิงกับชาย เป้าหมายของการแข่งอำนาจนี้อยู่ที่การพยายามแสดงให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับความสามารถและยกย่องให้ฝ่ายของตนเป็นผู้นำ โดยใช้วิธีการหลอกใช้อีกฝ่ายหนึ่ง (เช่น หญิงหลอกใช้ชายเพื่อช่วยให้เธอประสบความสำเร็จ) หรือใช้ทรัพย์สินที่ตนมีอยู่เหนือกว่า (เช่น ใช้อำนาจที่แม่มีเหนือลูก) หรือใช้ความรู้สึกเป็นบุญคุณ (เช่น สามีเป็นคนที่ครอบครัวของเธอซบเลี้ยงมา)

2.1.2 การโต้แย้งบรรทัดฐานของสังคมที่มีต่อตัวผู้หญิง

ประเด็นโต้แย้งที่กล่าวถึงมากที่สุดมี 2 ประเด็นคือ การมีความสัมพันธ์ทางเพศโดยไม่ต้องผ่านพิธีแต่งงาน ซึ่งรวมเอาการสูญเสียพรหมจรรย์ การมีชายชู้ การถูกข่มขืน และการมีความสัมพันธ์ทางเพศเป็นครั้งคราวกับชายที่ไม่ได้แต่งงานด้วย อีกประเด็นหนึ่งคือ การไม่พึ่งพาผู้ชาย โดยเฉพาะในเรื่องที่สำคัญต่อชีวิต เช่น การดูแลลูกโดยไม่ต้องให้พ่อของลูกมาร่วมรับผิดชอบ การร่วมชีวิตกับผู้ชายที่สังคมไม่ยอมรับ

เธอต่อสู้โดยการยืนยันความคิดเห็นของตนเอง ถือเอาความถูกต้องและประโยชน์สุขของตนเองเป็นหลัก ผนวกเข้ากับเชื่อมั่นในวุฒิภาวะของตนเองที่จะดูแลป้องกันตนเองได้ โดยไม่ต้องอิงกรอบ/บรรทัดฐานของสังคม

2.1.3 ความขัดแย้งกับนายทุนหรือชนชั้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคม

เหนือกว่า

เป็นการพยายามต่อต้านความต้องการเอาเปรียบของฝ่าย"นายทุน" ได้แก่ เจ้าของโรงงาน เศรษฐีเจ้าของกิจการใหญ่ เศรษฐีผู้ดีเก่า พวกเขาใช้"การรวมพลัง" โดยมีเธอเป็นแกนนำ และมีชายที่มีความรู้ ประสบการณ์ และฐานะทางเศรษฐกิจสังคมเหนือเธอเป็นผู้ให้การสนับสนุน การต่อสู้ของพวกเขาเพียงเพื่อให้ตนเองดำรงอยู่ได้ในสังคมโดยมีปัจจัย 4 เพียงพอและไม่ถูกเอาเปรียบมากเกินไป

2.1.4 การต่อสู้เพื่อดำรงคุณค่าและคุณธรรมของสังคม

เป็นการต่อสู้เพื่อยืนยันความถูกต้องของเธอเองตามคำนิยามของสังคมและสิทธิมนุษยชน เช่น ยืนยันว่าเธอยังเป็นภรรยาที่ไม่เคยนอกใจสามี ไม่ยอมรับความคิดเรื่องผิวเดี๋ยวลายเมืง การต่อต้านความคิดในการทำลายครอบครัว (แยกพ่อแม่ลูก ทำแท้ง) โดยเธอยึดมั่นในความถูกต้องของกรอบความคิด และบรรทัดฐานทางจริยธรรมของสังคมโดยถือว่า การยึดมั่นอ้างอิงกับกรอบดังกล่าวเป็นความถูกต้อง ขณะเดียวกันเธอก็สร้างพลังการต่อสู้จากความเชื่อมั่นว่า "ธรรมะ(คือ ผู้ที่อยู่ในกรอบของจริยธรรม) จะต้องชนะอธรรม (ผู้ที่อยู่นอกกรอบจริยธรรม)"

2.2 ผลที่ได้รับ

เมื่อประมวลผลที่ผู้หญิงได้รับจากความขัดแย้งทั้ง 4 ประเด็นจะเห็นได้ว่า เธอจะชนะหรือแพ้ และสูญเสียมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ

2.2.1 เหตุผลและเป้าหมายในการต่อสู้

จะเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างการต่อสู้เพื่อยืนยันความถูกต้องของกรอบแห่งจริยธรรม กับการโต้แย้งบรรทัดฐานของสังคมที่มีต่อผู้หญิง คือ ผู้หญิงจะได้รับผลดีมากกว่าผลเสียหากเธอต่อสู้เพื่อยืนยันความคิดที่ถูกต้องตามศีลธรรม บรรทัดฐานและสิทธิ มนุษยชน

2.2.2 วิธีการ และระดับความรุนแรงในการต่อสู้

เป็นที่น่าสังเกตว่า ถ้าหากเธอใช้กำลังในการต่อสู้อย่างรุนแรง โดยไม่ยอมประนีประนอม เธอจะมีโอกาสสูญเสียมาก อาจถึงกับสูญเสียชีวิต หรือถูกกำจัดออกจากสังคมที่เป็นสนามในการต่อสู้ แต่หากใช้สติปัญญาและความสามารถด้านอื่นโดยไม่มีการปะทะกันโดยตรง เช่น ใช้สถาบันศาลรับรองความถูกต้องของเธอ ระดับความสูญเสียของเธอจะน้อยกว่า ยิ่งกว่านั้น หากเธอยอมประนีประนอมกับคู่กรณี ความสูญเสียก็จะยิ่งน้อยลง และอาจจะมีการประสานรอยร้าวความสัมพันธ์ระหว่างเธอและคู่กรณีได้

การแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Resolutions) แม้เธอจะผ่านมาได้สำเร็จ แต่ก็ต้องพบกับอุปสรรคมากมาย และในจุดวิกฤติของเรื่อง (Climax) เธอก็จำต้อง "ยอมสูญเสียสิทธิ" ส่วนใดส่วนหนึ่งไป ไม่สามารถครอบครองทุกสิ่งทุกอย่างได้ สิ่งที่ต้องเลือกมักจะเป็นสิ่งที่มีค่าสูงสุดในชีวิตของเธอ เช่น งาน ครอบครัวที่เป็นสุข สถานภาพทางสังคม ชีวิต ฯลฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. เปรียบเทียบกับผู้หญิงในบริบทของสังคมร่วมสมัยกับภาพยนตร์ จะเห็นได้ว่า มีหลายส่วนที่ต่างไปจากความเป็นจริง

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้หญิงไทยมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทและศักยภาพไปตามสถานการณ์และโอกาสทางสังคมที่ได้รับ เช่นการศึกษา โอกาสในการทำงาน การพึ่งพาตนเอง ฯลฯ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้หญิงจำเป็นต้องดำรงชีพอยู่ในสังคมปัจจุบันมากขึ้นกว่าเดิมแน่นอนว่า สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการสร้างค่านิยม และแนวความคิดต่อศีลธรรมจริยธรรมแบบใหม่ให้กับสังคมไทย

เมื่อเป็นดังนั้น เป้าหมายในชีวิตของผู้หญิงจึงเปลี่ยนไป การรอคอยให้"มีชายดีมาอบรม"โดยตนเองทำตัวเป็นกุลสตรี อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ผูกพันการทำอาหารและปรนนิบัติสมาชิกในครอบครัว (เมื่อเตรียมปรนนิบัติสามีต่อไป) เป็นงานที่แทบจะไม่มีให้เห็นแล้วในปัจจุบัน สิ่งเกิดอย่างง่ายที่สุด ในปัจจุบันผู้หญิงที่ทำงาน มีบทบาทในสังคม มีความขาดแคลนในการจัดการงานและชีวิตของตนเองโดยไม่ต้องคอยให้ชายเป็นผู้นำต่างหากที่ได้รับการยกย่อง ยิ่งถ้าหากสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัวได้ก็ยิ่งเป็นที่ชื่นชอบ ซึ่งนั่นหมายความว่า"ที่"ของผู้หญิง ไม่ใช่มีเพียงบ้านเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้การรักษานรหมดจรรัชของผู้หญิงจึงอาจไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตเมื่อเทียบกับการได้ก้าวไปถึงจุดมุ่งหมายในชีวิตจริง เช่น การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การมีครอบครัวที่มีความสุข มีความเสมอภาคและให้เกียรติกัน ฯลฯ โดยส่วนตัวแล้วผู้วิจัยเห็นว่า การต้องสวมบทบาทและรับภาระหลายด้านของผู้หญิงมากขึ้น — ไม่ใช่เฉพาะการเป็นเมียและแม่เท่านั้น — เป็นตัวการผลักดันให้ผู้หญิงตัดสินใจใช้ชีวิตโดยไม่อ้างอิงแบบฉบับเดิม เช่น การเป็นแม่ที่ต้องเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อลูก น่าจะเป็นกรณีที่เกิดขึ้นน้อยมากแล้วในปัจจุบัน เนื่องจากแม่ก็ต้องรับภาระในการหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งหมายความว่าต้องมีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่นั้นด้วย ผู้หญิงที่ยอมเป็นเมียน้อยและอยู่บ้านเฉย ๆ เพื่อรอคอยให้สามีแวะเวียนมาหา และรับค่าเลี้ยงดูแบบแต่ก่อนก็คงหาได้ยากเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในบรรดาตัวละครที่ภาพยนตร์ไทยนำเสนอ ผู้หญิงที่อยู่ในกลุ่มผู้หญิงแกร่ง เป็นกลุ่มที่มีความเหมือนจริงในสังคมปัจจุบันมากที่สุด เพราะใช้ชีวิตไปกับการ

ทำงาน ไม่ได้หมกมุ่นอยู่กับเรื่องของการรัก ความสวยงามและการพึงพาผู้ชาย

การนำเสนอของภาพยนตร์ไทยมีหลายส่วนที่ต่างไปจากความเป็นจริง โดยผู้ผลิตใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ดังนี้คือ

3.1 การนำเสนอในแบบโรแมนติก

แม้ว่าในส่วนของรูปแบบจะเปลี่ยนแปลงไป คือมีความเข้มแข็ง เป็นตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจและทำตามความคิดของตนเอง พึงพาผู้ชายน้อยลงเพราะรู้จักนำศักยภาพของตนเองมาใช้มากขึ้น แต่วิธีการนำเสนอภาพของผู้หญิงในภาพยนตร์ไทยก็ยังคงเป็นแนว "โรแมนติก" อยู่มาก ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดที่ว่า

"...เหตุผลของมนุษย์นั้นมันซับซ้อน กิจการของมนุษย์ยังขึ้นอยู่กับเหตุอื่น ๆ เช่น ความรู้สึก อารมณ์ เหตุบังเอิญ ฯลฯ นางเอกโรแมนติกในตอนแรก ๆ นั้น ได้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือจากวีรบุรุษ หรือผู้ที่ต้องการการนิทักษ์ปกป้องจากอำนาจไต่ต่ำของตน ต่อมาในช่วงที่มีการมองโลกในแง่ร้าย โดยเฉพาะหลังสงครามโลกนั้น นางเอกบางคนก็เปลี่ยนมามีลักษณะเหนือจริง หรือบางคนเป็นผู้ที่มีความขัดแย้งทางเพศ ตามทฤษฎีของฟรอยด์ หรือบางคนเป็นบุคคลธรรมดาสามัญที่ไม่อาจเลี่ยงการมีเสรีภาพที่จะเลือกวิถีชีวิตของตน (existential antiheroines) แบบฉบับของสตรี

โรแมนติกยังเป็นที่นิยมอยู่ไม่น้อยจนกระทั่งทุกวันนี้"

ข้อสังเกตที่สับสนเสนอข้อสรุปดังกล่าวที่ชัดเจนที่สุดคือ หญิงที่ยอมอ่อนตามชายจะได้รับรางวัล (REWARD) ในขณะที่หญิงที่ไม่ยอมอ่อนข้อจะถูกถูกลงโทษ (PUNISHMENT) ด้วยความรุนแรงที่แตกต่างกันไปตามความแข็งขันของผู้หญิง

3.2 ความนิยมของผู้ชมเป็นตัวกำหนด

การที่ภาพยนตร์มีความเป็นพาณิชย์ศิลป์ (Commercial Arts) อย่างมากจึงเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแต่งแต้มเรื่องราวและทัศนอื่น ๆ ลงไปเพื่อให้มีรูปแบบ และวิธีการนำเสนอภาพของผู้หญิงได้หลากหลาย แต่ยังคงต้องอยู่ภายใต้ระบบของการค้าที่มุ่งหวังผลกำไรจากผู้บริโภค (ผู้ชม) เงื่อนไขสำคัญในการสร้างภาพยนตร์จึงอยู่ที่การเรียกร้องความสนใจจากผู้ชมจนตัดสินใจซื้อบัตรเข้ามาชม และมีความชื่นชอบประทับใจมากถึงขนาดสนับสนุนให้ผู้ใกล้ชิดเกิดความสนใจที่จะเข้าชมบ้าง

วิธีการสร้างตัวละคร และเรื่องด้วยพื้นฐานความคิดดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าผู้สร้างภาพยนตร์ได้กำหนดกรอบไว้ดังนี้

3.2.1 ต้องเรียกร้องความสนใจได้ แต่ต้องไม่โหดร้ายต่อความรู้สึกของผู้ชมจนเกินไป

3.2.2 ต้องไม่ขัดแย้งกับบรรทัดฐานหลัก หรือจริยธรรมหลักของสังคม หากมีการขัดแย้งจะต้องแสดงผลในทางลบ

3.2.3 หากมีการนำเสนอสิ่งที่ต่อต้าน คัดค้านความคิดแบบเก่า จะต้องแสดงเหตุผลอันเป็นความจำเป็นในการไม่ยอมรับความคิดแบบเก่านั้น

3.2.4 หรือเห็นว่าประเด็นนำเสนอใหม่ น่าสนใจแต่ยากที่ผู้ชมจะยอมรับ มักใช้วิธีสร้างภาพพจน์ให้เห็นว่า ผู้หญิงคนนั้นไม่ใช่สมาชิกดั้งเดิมของสังคมนั้น คือมาจากสังคมอื่นและยังไม่อาจปรับตัวได้ เช่น ผู้หญิงที่ไม่กล้าต่อสู้ในศาลเป็นผู้หญิงที่เรียนจบจากต่างประเทศ หรือ หญิงที่ไม่แคร์ในเรื่องเพศเป็นผู้หญิงพิเศษที่ผ่านประสบการณ์การเมือง และทำงานเกี่ยวกับศิลปะซึ่งถือว่าเป็นคนที่มีความคิดแตกต่างไปจากคนทั่วไป

การสร้างตัวละครจึงต้องผ่านกระบวนการที่สำคัญ 2 ข้อคือ

1. การเลือกนำเสนอ (SELECTION) โดยเฉพาะหญิงขายบริการทางเพศซึ่งในความเป็นจริงมีเหตุที่ทำให้เธอมาประกอบอาชีพนี้มากมาย และเป็นอาชีพที่สร้างความขมขื่นให้กับผู้หญิงอย่างมาก แต่ภาพยนตร์ก็เลือกเฉพาะภาพที่ไม่แสดงให้เห็นความทุกข์ยากของผู้หญิงมากจนเกินไป หญิงขายบริการทางเพศก็เลือกแต่เฉพาะแง่มุมและประสบการณ์ที่ดีมานำเสนอ เช่น เป็นอาชีพที่ทำรายได้ดี มีเพื่อนดี โดยไม่มีการเสนอภาพทางลบเช่น ความทุกข์ความขมขื่นจากการให้บริการทางเพศโดยไม่เต็มใจ มีการเลือกหญิงที่มีจิตใจดี มีฐานะดีมาเป็นเมียน้อย ซึ่งต้องสามารถดูแลตนเองและสามีได้ แต่ก็ยังต้องพึ่งพาทางด้านจิตใจ ยังต้องการความรักการเอาใจใส่และเวลาจากผู้ชาย

และเลือกผู้หญิงที่ให้ความสำคัญกับความปรารถนาของตน ไม่อ่อนหวานเป็นอย่างแม่พระ ให้มารับบทแม่ และเลือกเอาผู้หญิงที่มีการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง เด็บโต/ใช้ชีวิตในต่างประเทศ ผ่านเหตุการณ์ทางการเมือง ฯลฯ มาเป็นหญิงที่ไม่ยึดมั่นในบรรทัดฐานเรื่องการมีความสัมพันธ์ทางเพศ เลือกเฉพาะหญิงที่ถูกเอาเปรียบตลอดมาเป็นผู้หญิงที่ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมในสังคม

2. การบิดเบือน (DISTORTION) : ที่สำคัญคือ การบิดเบือนเอาความผิดของผู้ชายไปให้กับผู้หญิงในเรื่อง เช่น กรณีผู้ชายมีเมียน้อย แทนที่จะให้ตัวชายผู้นั้นได้รับผลร้ายจากความประพฤติก่กลับนำเสนอว่า ปัญหาความไม่สงบนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากเมียหลวง และเมียหลวงถูกสร้างภาพให้เป็นผู้หญิงที่ร้ายกาจจนถูกลงโทษโดยต้องประสูติเหตุเสียชีวิตเพราะอารมณ์หึงหวงของตัวเอง ส่วนผู้ชาย นอกจากจะไม่ได้รับการลงโทษแล้ว ยังได้รับรางวัลคือได้หญิงเมียน้อยผู้ไม่เคยโต้แย้ง หรือปฏิเสธความคิดความต้องการของเขาเลยมาแทน

หรือ ยกความสำเร็จของผู้หญิง ไปให้ผู้ชายที่เป็นแรงสนับสนุน โดยนำเสนอผู้หญิงที่มีสติปัญญาความสามารถเหนือชายไม่ได้ จะต้องเปิดเผยในตอนท้ายของเรื่องว่าแท้จริง แผนการที่ดำเนินมาทั้งหมดและสำเร็จลงอย่างราบรื่นเพราะมีผู้ชายเป็นผู้วางแผน และคอยบงการหรือสนับสนุนอยู่เบื้องหลังตลอดเวลา หากความสามารถของเธอไม่หรือ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้หญิงจะ ไม่มีวันประสบความสำเร็จได้หากไม่มีผู้ชายให้การสนับสนุน

การบิดเบือนในรูปแบบอื่น ๆ ก็เช่น ข้อเท็จจริงบางอย่างในภาพยนตร์ เช่น คาล ตัดสินจำคุกหญิงซึ่งมีพยานหลักฐานชัดเจนว่า เธอป้องกันตนเองและหนีออกจากผู้ชายที่บุกรุกเข้ามาในบ้านของเธอและพยายามฆ่ามันเธอและเพื่อนหญิงจนเขาเสียชีวิต หรือเมียน้อยซึ่งจดทะเบียนสมรสซ้อน ต้องรอให้สามีเซ็นใบหย่าให้ทั้ง ๆ ที่การจดทะเบียนสมรสซ้อนถือเป็นโมฆะ แต่ก็ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ผูกเธอไว้ให้เป็นเมียน้อยของเขา เป็นต้น

ลักษณะตัวละครที่ใกล้เคียงความเป็นจริงในยุคนี้ที่สุดเห็นจะได้แก่ แม่และผู้หญิงแกร่ง แต่จะอย่างไร การเลือกนำเสนอและการบิดเบือนก็ยังสนับสนุนให้เรื่องน่าสนใจ และให้ภาพที่ชัดเจนว่า ผู้หญิงยังต้องพ่ายแพ้ และพึ่งพาผู้ชายอยู่นั่นเอง

4. ทัศนะที่ภาพยนตร์ — ผู้ผลิต — มีต่อผู้หญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน

ในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ผู้ผลิตได้สร้างตัวละครให้มีชีวิตจิตใจมากขึ้นโดยการเสนอมิติทางความคิด ภูมิหลัง เหตุผลในการกระทำของตัวละครมากขึ้น ทำให้ตัวละครมีความเป็นตัวของตัวเองยิ่งขึ้น และเป็นใกล้เคียงความเป็นจริง (REALISTIC) มากขึ้น เพราะมีทั้งด้านลบและด้านบวกในคนคนเดียวกัน แต่กระนั้นเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ชะตากรรมที่ตัวละครเหล่านี้ต้องประสบก็ขึ้นอยู่กับอำนาจของผู้ผลิต (ผู้เขียนบทและผู้กำกับการแสดง) ที่จะกำหนดขึ้น รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครด้วย จากการศึกษาชีวิตและชะตากรรมของตัวละครได้แสดงให้เห็นว่า ภาพยนตร์มีทัศนะที่เฉพาะเจาะจง (Specific Perspective) กับตัวละครหญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบนดังนี้

4.1 ปฏิเสธเด็ดขาดที่จะยอมรับคำนิยมสำสอนทางเพศ จึงได้กำหนดให้หญิงที่ขายบริการทางเพศ เมียน้อย และแม่ที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายหลายคนไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ทำนองเดียวกันกับ ผู้หญิงที่วางอำนาจ หรือเป็นผู้นำของผู้ชาย แม้ที่พยายามวางอำนาจเหนือมือและลูก มักจะต้องมีพฤติกรรมควบคู่ไปกับการใช้อำนาจในทางที่ผิด เช่น ผลักดันให้ลูกทำในสิ่งที่ผิดจากคุณค่าทางศีลธรรมจริยธรรม ผู้หญิงที่พยายามต่อสู้กับผู้ชายด้วยความรุนแรงโดยไม่ยอมประนีประนอม ฯลฯ ผู้หญิงเหล่านี้จึงถูกปฏิเสธให้ร่วมอยู่ในสังคม มักจะจบลงด้วยการเสียชีวิตหรือถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว

4.2 กำหนดเงื่อนไขในการยอมรับคำนิยามที่ผู้หญิงกินเหล้าสูบบุหรี่ พุดไม่สุภาพ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่แต่งงานได้ เงื่อนไขแรกคือจะต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง หรือ มีอาชีพทางสร้างสรรค์งานศิลปะ ใช้ชีวิตในต่างประเทศมาบ้าง ผ่านเหตุการณ์ทางการเมือง โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คนกลุ่มนี้ไม่สนใจในเรื่องจริยธรรมหรือ บรรทัดฐานทางสังคม อีกเงื่อนไขหนึ่งคือ ผู้หญิงคนนั้นต้องตกอยู่ในสภาวะที่ตนไม่สามารถจัดการควบคุม ปกป้องตนเอง ได้ เช่น อยู่ในห้างรัก หลงรักผู้ชาย ถูกบังคับข่มขืน ได้รับความกดดันจากงาน เมื่อร่วมงาน สถานการณ์แวดล้อม

สำหรับเงื่อนไขที่จะให้ผู้หญิงต่อสู้กับผู้ชายนั้น ก็คือ เมื่อผู้ชายแสดงความก้าวร้าว ล่วงล้ำศักดิ์ศรีทั้งในฐานะของมนุษย์และผู้หญิงของเธออย่างชัดแจ้ง ทำลายคุณค่าในเชิงศีลธรรม จริยธรรมในส่วนที่สร้างความกดดันให้กับเธอสูงสุด แต่กำหนดเงื่อนไขว่า เธอจะต้องมีผู้ช่วยเหลือเป็นผู้หญิงด้วยกันที่จะต้องมีความเข้มแข็ง ฉลาดเฉลียว จริงใจไม่แพ้ชาย

4.3 สนับสนุนการเป็นคนที่ศีลธรรม และซื่อสัตย์ในจริยธรรม ความเป็นกุลสตรีที่แม้ จะแข็งแรงแรง แต่ก็ต้องอ่อนหวานและยอมอ่อนข้อ หรืออย่างน้อยพร้อมจะประนีประนอมกับผู้ชาย ดังนั้นไม่ว่าจะในฐานะแม่ เมียน้อย หญิงขายบริการทางเพศ หรือผู้หญิงแรงแรง หากผนวกเอา คุณสมบัติดังกล่าวเข้าไว้ด้วยกันก็มั่นใจว่าจะมีความสุขในชีวิตได้ เช่น เมียน้อยที่มีบุคลิกดังกล่าว ในที่สุดจะได้พบกับชายอีกคนหนึ่งซึ่งมีความดีอย่างสมบูรณ์แบบ ผู้หญิงแรงแรงก็มีชีวิตที่ราบรื่นขึ้น แม้กระทั่งหญิงขายบริการทางเพศและแม่ที่พยายามแสดงอำนาจเหนือทุกคนซึ่งได้กล่าวไปแล้วว่า จะได้รับชะตากรรมตามใน 4.1 ก็ยังมีภาพพจน์ที่ดีขึ้นและกลายเป็นที่นาเห็นใจของคนอื่น ๆ

คำนิยามที่ภาพยนตร์สนับสนุนอย่างเต็มที่ คือ ภาพพจน์ของบทบาททางสังคม (Social Role Images) ที่สังคมกำหนดให้ผู้หญิง ได้แก่แม่ต้องเป็นผู้สะอาดบริสุทธิ์ไร้มลทิน เมียน้อย จะต้อง"กินน้ำได้ศอก" สงบเสงี่ยม ช่างปรนนิบัติ ซื่อสัตย์และอยู่ในโอวาทของสามี หญิงขายบริการเป็น"หญิงคนชั่ว"ที่อยากจะกลับคืนสู่โลกของคนดี และผู้ชายยังมีหลายสิ่งเหนือกว่าผู้หญิง เช่น สำนวนทางเพศได้ แม้แต่กระทำผิดร้ายแรง แสดงถึงความอาฆาต อ้ามहितก็ได้รับการให้อภัย เป็นต้น

4.4 ค่านิยม และทัศนคติโดยทั่วไปในภาพยนตร์ไทย

4.4.1 **ค่านิยมเชิงบวกต่อผู้ได้เปรียบในสังคม :** แสดงให้เห็นว่า คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่าจะได้รับโอกาส และมีเสรีภาพในการแสดงพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมได้มากกว่าผู้หญิงในระดับปานกลาง และระดับล่าง

นอกจากนี้การมีชีวิตอย่างสะดวกสบาย มีเครื่องอำนวยความสะดวก และวัตถุแสดงฐานะ เช่น มีรถยนต์ส่วนตัว บ้านหรูหราและไม่ต้องทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานล้วนเป็นภาพพจน์ที่ชัดเจนของคนชั้นสูง ขณะที่กลุ่มคนชั้นกลางลงมาจะมีชีวิตยากลำบาก ต้องต่อสู้อย่างหนัก

4.4.2 **ค่านิยมผู้หญิงต้องเป็นคนดีอย่างบริสุทธิ์ทั้งร่างกายและจิตใจ :** หากผู้หญิงทำผิดพลาดมักจะไม่ได้รับการให้อภัย หรือได้รับโอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนดี ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ หญิงขายบริการทางเพศจะไม่สามารถมีความสุขหรือเลิกอาชีพนี้ได้โดยสังคมยอมรับ และหญิงที่เคยหลอกใช้ผู้ชาย ก็จะไม่มีโอกาสแก้ภาพพจน์หรือความเข้าใจผิดที่มีต่อตัวเธอได้ ขณะที่ชายซึ่งประพฤติกำสรวลทางเพศ มีจิตใจเลวทราม อาฆาตพยาบาท มักจะได้รับการอภัย

หญิงขายบริการทางเพศจึงเป็นหญิงกลุ่มที่ถือว่าทวนกระแสหลักอย่างรุนแรงที่สุด แม้การที่พวกเธอสามารถตัดสินใจด้วยตัวเองได้บ้าง ก็ยังพอจะทำให้ชีวิตมีความสุขได้บ้าง แต่ในที่สุดก็ไม่พ้นจะต้องจบชีวิตลงอย่างทุกข์ทรมาน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าภาพยนตร์ไม่สามารถยอมรับหญิงขายบริการได้อย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่พยายามจะเปิดใจกว้างด้วยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหญิงขายบริการมากขึ้น ทำให้เห็นมิติในด้านดีของผู้หญิงเหล่านี้มากจนก่อให้เกิดความเห็นใจ หรือแม้เหตุการณ์ในเรื่องสื่อเค้าว้า สามารถจบลงอย่างมีความสุขได้ แต่ผู้สร้างก็ยังหักเหให้เรื่องจบลงอย่างสะเทือนใจผู้ชม

4.4.3 **ค่านิยมครอบครัวต้องสมบูรณ์ :** ภาพยนตร์สนับสนุนค่านิยมหัวเดียวเมียเดียว และในครอบครัวควรจะพร้อมไปด้วยพ่อ แม่ ลูก หากมีเพียงแม่หรือพ่อเพียงคนเดียวโอกาสที่ลูกจะเสียคนเม้มมากกว่า

4.4.4 **คำนิยามที่สนับสนุนสิทธิส่วนบุคคล :** ดังนั้นแม้จึงไม่ควรก้าวท้าวการตัดสินใจของลูกค้าโดยเฉพาะลูกค้าที่มีวุฒิภาวะแล้ว เจ้านายและเพื่อนร่วมงานจึงไม่ควรแสดงอิทธิพลเพื่อบีบบังคับการตัดสินใจของผู้อื่น นายทุนไม่อาจจะเมิดสิทธิอันพึงมีพึงได้ของกรรมกร

4.4.5 **คำนิยามผู้ชายได้เปรียบผู้หญิง :** นอกจากผู้ชายจะได้รับอภิสิทธิ์ในพฤติกรรมหลายอย่าง ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมผิดบาปร้ายแรงของผู้หญิง โดยได้รับการให้อภัยจากผู้หญิงเสมอ ผู้ชายยังมีอิทธิพลเหนือผู้หญิง มีภาพพจน์ที่แสดงศักยภาพที่เหนือกว่า เช่น ฉลาดเฉลียวกว่า มักจะเป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหาได้ลุล่วงเสมอ เป็นที่พึงพิง เป็นผู้นำ ฯลฯ ผู้หญิงจึงตกอยู่ในสภาพอับจนเสมอเมื่อพบกับปัญหา และไม่เคยพยายามใช้ทรัพยากรในเชิงปัญญา มาแก้ปัญหา เช่น เธอสามารถทำงานอื่นได้ เช่น เคยอยู่ในร้านเสริมสวยก็อาจจะทำงานเป็นผู้ช่วยช่างเสริมสวยได้แทนที่จะตัดสินใจเป็นหญิงขายบริการทันที

4.4.6 **ทัศนะว่า ผู้หญิงมีโลกทัศน์ที่คับแคบ :** ดังนั้นผู้หญิงจึงไม่เคยนำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาใด ๆ ที่ไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อตัวเธอเอง หรือ เธอเป็นผู้เสียหายประโยชน์

4.4.7 **ทัศนะว่า ผู้หญิงต้องไม่ทะเยอทะยานในเรื่องวัตถุ :** นอกจากจะเป็นเพราะอยู่ในสถานะการณ์ที่ไม่อาจควบคุม ปกป้องตนเองได้แล้ว ผู้หญิงยังต้องไม่นำเหตุผลทางด้านวัตถุมาเป็นข้ออ้างให้เธอหนีจากบรรทัดฐาน ดังนั้น หญิงขายบริการทางเพศเมียน้อย แม้ที่มีสัมพันธภาพเพศกับชายเพราะต้องการเงิน และผู้หญิงที่ไม่แคร์สังคม หากจะทำผิดก็ต้องไม่ใช่เพราะเธอต้องการเงิน หรือความสะดวกสบายทางวัตถุเป็นเหตุผลหลัก

4.4.8 **ทัศนะว่า ความต้องการทางเพศเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับผู้หญิง :** ผู้หญิงที่มีความต้องการทางเพศจึงถูกสร้างให้มีภาพพจน์ที่น่ารังเกียจ เป็นตัวตลก และชวนสมเพชเพราะความต้องการทางเพศที่มีมากจนก่อความทุกข์ทรมานจิตใจ ก่อให้เกิดอาการ "งุ่นง่าน" ให้กับตนเอง และมีจะต้องถูกลงโทษเสมอ

4.5 แนวการสร้างตัวละครหญิงของผู้ผลิตในกลุ่มต่าง ๆ

ในช่วงปี 2528 - 2530 ผู้กำกับการแสดงส่วนมากเข้าสังกัดอยู่กับบริษัทผู้สร้าง ภาพยนตร์โดยมุ่งหวังการสนับสนุนด้านการเงิน การโฆษณา การจัดจำหน่าย และการจัดหานักแสดง (โดยเฉพาะนักแสดงที่กำลังอยู่ในความนิยม และ/หรืออยู่ในสังกัดของบริษัทผู้สร้างฯ) ลักษณะและวิธีการจัดการรายได้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของผู้กำกับการแสดงและผู้สร้าง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งการจ้างเฉพาะตัวผู้กำกับการแสดง หรือจ้างทั้งทีม คือเหมารวมทั้งหมด และอาจมีการ จัดสรรจากรายได้จากการขายภาพยนตร์ ฯลฯ และอาจมีการตกลงเป็นส่วนตัว เช่น หากผู้กำกับการแสดงสามารถทำภาพยนตร์ที่รายได้สูง 2-3 เรื่อง ก็จะได้รับโอกาสทำภาพยนตร์ตามความพอใจของผู้กำกับฯ ได้ 1 เรื่อง เป็นต้น

การทำงานร่วมกันนี้ส่วนมากเริ่มตั้งแต่การปรึกษาโครงร่างบท และผู้สร้างฯจะให้แนวคิดโดยเพิ่มปัจจัยที่คาดว่าจะทำให้ภาพยนตร์ได้รับความนิยมและเพิ่มยอดรายได้

ในการนำเสนอข้อสรุปประเด็นนี้ขณะที่ผู้ผลิตมีต่อผู้หญิง (ตัวละครหญิง) นี้ ผู้วิจัยไม่ได้มุ่งหวังจะแสดงคำตอบว่า บริษัทผู้สร้างและผู้กำกับการแสดงมีอิทธิพลต่อกันอย่างไร แต่ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ภาพยนตร์ที่ผลิตภายใต้ชื่อบริษัทเดียวกันจะมีลักษณะร่วมหลายประการด้วยกัน นอกจากนี้ ผู้กำกับการแสดงแต่ละคนก็ยังมีความมุ่งมองและการนำเสนอเฉพาะตัวด้วย

ผู้ผลิต -- ผู้กำกับการแสดง ผู้เขียนบท ผู้สร้าง -- เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีแนวทางกำหนดการนำเสนอตัวละครแตกต่างกันทั้งในรูปแบบ และเนื้อหา (FORM & CONTENT) ดังนี้

4.5.1 กลุ่มไฟว์สตาร์โปรดักชั่นส์ : ในช่วงปี 2528-2530 กลุ่มนี้ประกอบด้วยผู้กำกับการแสดง 3 คน ได้แก่ 'แจ๊ส สยาม' 'รุจน์ รมภพ' 'เป็ยก โปสเตอร์' สักกะ จารุจินดา ชนะ คราประยูร ยุทธนา มุกดาสนิท คมสัน นงษ์สุธรรม และวิจิตร คุณาวุฒิ

จำนวนตัวละครทั้ง 4 กลุ่มมี แม่ 8 ตัว เมียโอบย 5 ตัว โสเภณี 4 ตัว และผู้หญิงแกร่งมีมากที่สุดคือ 12 ตัว ลักษณะโดยรวม ๆ ของการสร้างตัวละครหญิงคือ มีการ

เพิ่มความเข้มแข็ง เต็มเต็ยว เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น แต่ก็ยังคงกำหนดให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมจริยธรรม ยืนยันความเป็นกุลสตรีมาก

เมียน้อยและโสเภณียังมีลักษณะใกล้เคียงกับภาพพจน์แบบฉบับอยู่บ้างในส่วนที่ว่าเป็นผู้หญิงที่มีความต้องการทางเพศสูง มีความก้าวร้าวหยาบคาย และคุกคาม"ผู้หญิงดี ๆ" แต่ก็ยังเสนอกภาพเมียน้อยที่มีลักษณะตรงกันข้ามด้วยแต่น้อยกว่า

ในส่วนลึกแล้ว ตัวละครที่ ผู้สร้างกลุ่มนี้ผลิตขึ้นยังมีลักษณะ"บุษาคามารัก" คือ ขอมให้ความรักมีอิทธิพลเหนือตนเองอยู่มาก ยังให้ภาพผู้หญิงเป็นคนอ่อนแอและเสนอกทางออกด้วยการต้องพึ่งพิงผู้ชายเพียงอย่างเดียว ปัญหาหรือทศณะอื่น ๆ ที่ภาพยนตร์หยิบยกมานำเสนอได้แก่

o ทศณะในเชิงต่อต้านการแบ่งแยกชนชั้นโดยมีความรักเป็นสื่อ นำเสนอกความขัดแย้ง (คือความทุกข์จากการที่ชายหญิงรักกันไม่ได้หากมีฐานะแตกต่างกันเช่นรัตนาวดี - รุจนะ รมภพ' คำมั่นสัญญา - คมสัน พงษ์สุธรรม กว่าจะรู้เต็ยงสา - ชนะ คราประยูร)

o ความเป็นธรรมในสังคม หรืออำนาจของบางสถาบัน (เช่น โรงพยาบาลบำวการธุรกิจบันเทิง ฯลฯ) ที่มีอยู่เหนือชีวิตคน

o มีการนำเสนอปัญหาระดับครอบครัว แต่ยังคงยืนยันบทบาททางสังคมของแม่และเมียอยู่เช่นเดิม เช่น เต็ยวกับการสนับสนุนให้ผู้หญิงอดทน ยึดมั่นในคุณธรรม ไม่พยายามครอบครองหรือแสดงสิทธิ อำนาจเหนือผู้ชาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.5.2 กลุ่มนุแทร์นย์ไปรดักชั้นสี่ : ประกอบด้วยม.ล.พันธุ์เทวนพ เทวกุล เฝ็งผล เซษอรุณ บรรจง โกลด์วิทท์ มานพ อุดมเดช และ 'อินทรวิจิตร' ตัวละครมีความเหมือนจริง (REALISTIC) และร่วมสมัย (CONTEMPORARY) มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แสดงความเกี่ยวข้องกับการทำงานมากขึ้น ภูมิหลังทางครอบครัว การศึกษา ขึ้นฐานจิตใจซึ่งทำให้เหตุผลในการกระทำหนักแน่นขึ้น

กลุ่มนี้ไม่มีตัวละครที่เป็นผู้หญิงแกร่งมากที่สุดคือ 15 ตัว แต่เน้นไปที่การต่อสู้เพื่อ

ทวนกระแส และยื่นยื่นคุณค่าตามบรรทัดฐาน (โดยเฉพาะในเรื่องเพศและความเป็นเมีย) ไม่มีการต่อสู้ของผู้หญิงเพื่อความอยู่รอด แม่ 2 ตัว หญิงขายบริการ 2 ตัว และ เมียน้อยแบบที่ยอมเป็นเมียน้อยทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผู้ชายมีเมียน้อยแล้ว 1 ตัว

ลักษณะโดยทั่วไป คือเป็นผู้หญิงที่มีความเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง มั่นคงในการไปสู่ความปรารถนาของตนเองมาก ให้ความสำคัญต่อความคิด สิทธิส่วนบุคคล และเสรีภาพในฐานะมนุษย์มาก รักเกียรติและศักดิ์ศรี มีวุฒิภาวะสูงพอที่จะรับผิดชอบต่อตนเอง ทำให้ความเป็นตัวของตัวเองชัดเจน มีการแยกคุณค่าของความเป็นคนออกจากสถานภาพ อาชีพ พฤติกรรมบางอย่างอย่างชัดเจน ผู้หญิงในกลุ่มนี้จึงมีเสรีภาพในเรื่องเพศมากขึ้นโดยที่คุณค่าด้านอื่นก็มิได้ลดลง แต่ก็ยังคงอยู่ในกรอบค่านิยมที่ปฏิเสธการสับสนทางเพศของผู้หญิง

ตัวละครหญิงส่วนมากยังยอมจำนนอยู่กับปัญหาความรัก และพ่ายแพ้ต่อผู้ชาย หรือผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายสูญเสีย ปัญหาหรือทัศนคติอื่น ๆ ที่ภาพยนตร์หยิบยกมานำเสนอได้แก่

๐ มีการสนับสนุนอย่างชัดเจนที่จะให้ผู้หญิงต่อสู้เพื่อยื่นยื่นความถูกต้องของตนเอง โดยวิธีการที่เหมาะสม เช่น การประนีประนอม หรือตัดสินใจอย่างเด็ดขาดที่จะเลือกอย่างไรอย่างหนึ่งระหว่างการพัวพันผู้ชายที่ไม่ให้ความมั่นคงกับเธอ กับการนั่งตนเองแต่ต้องเหนื่อยมากขึ้น หรือเสนอให้ใช้กระบวนการยุติธรรม

๐ แยกคุณค่าของผู้หญิงออกจากเรื่องการรักษาพรหมจรรย์อย่างชัดเจน เนื่องจากเห็นว่า การมีความสัมพันธ์ทางเพศเป็นวิธีการแสดงความรักอย่างหนึ่งซึ่งผู้หญิงสามารถทำได้หากมีวุฒิภาวะเพียงพอ (คือดูแลตนเองได้ ไม่ต้องพัวพันพ่อแม่) และเลือกคนที่เหมาะสม โดยที่ผู้หญิงก็ไม่ได้ถูกประณามหรือถูกปฏิเสธจากสังคม

๐ ครอบครัวที่มีความสุขเป็นสิ่งสำคัญ แต่หากสามีหรือภรรยาไม่สามารถทำ ความเข้าใจกันได้ และเลิกนับถือให้เกียรติกันแล้ว ผู้หญิงก็ควรพิจารณาเลือกที่จะดูแลตนเองและลูก ๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดธรรมดาแต่อย่างใดสำหรับยุคนี้

○ ให้ความมั่นใจว่า ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ชายเสมอไป แต่การอยู่เพียงลำพังอาจทำให้ชีวิตยากลำบาก ดังนั้นจึงควรพิจารณาผูกมิตรกับเพื่อนผู้หญิงเอาไว้

○ เพื่อนหรือคนที่อยู่รอบข้างเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้หญิงมากก็จริง แต่ท้ายที่สุดแล้ว ตัวหญิงนั่นเองจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจนั้น

4.5.3 พรพจน์ภาพยนตร์ : มีพรพจน์ กนิษฐเสนเป็นผู้กำกับการแสดง ภาพของผู้หญิงที่พรพจน์สร้างขึ้นมีลักษณะต่างไปจากแบบฉบับมี 4 ตัว เป็นผู้หญิงที่พยายามทวนกระแสโดยการต่อต้านพฤติกรรมของผู้ชาย แต่กลับย้าให้เห็นว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่มักใช้อารมณ์เหนือเหตุผล (EMOTIONAL) โดยเฉพาะความอาสาดพยาบาทรุนแรง และมีเป้าหมายเพื่อการแก้แค้นเพียงอย่างเดียวไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ

ตัวละครหญิงของพรพจน์จึงมีมาดเข้ม แสดงความมั่นคง ยึดมั่นและเชื่อมั่นในความคิดของตนเองจึงสามารถเก็บความแค้นไว้ได้นานนับปี ผู้หญิงเหล่านี้เกิดในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง ได้รับการศึกษาอย่างดีส่วนมากจบการศึกษาจากต่างประเทศ แต่เนื่องด้วยถูกอารมณ์แค้นเข้าครอบครองจิตใจ และบดบังสติปัญญา

วิธีแก้แค้นที่เธอเลือกใช้แสดงความเป็นมาโซคิสม์ (MASOCHISM) อย่างชัดเจน และทำให้เธอตกเป็นเหยื่อเสียเอง เช่นพยายามทำลายสุขภาพและทำแท้งเพื่อแก้แค้นสามีที่ทำให้พ่อของเธอตาย มีชายชู้เพื่อแก้แค้นสามีที่ข่มเหงหัวใจเธอ แต่แล้วเธอก็ตกหลุมรักผู้ชายที่สร้างความแค้นให้และต้องยอมจำนนต่อเขาอย่างไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ

พรพจน์เคยเสนอปัญหาความขัดแย้งระหว่างความรักชาติ กับความรักทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วย (หยุดโลกนี้เพื่อเธอ) และให้คำตอบเป็นการสนับสนุนความรักชาติมากกว่า แต่ประเด็นที่ย้ำอยู่ชัดเจนเสมอคือ ผู้หญิงก็ยังพ่ายแพ้ต่อผู้ชายเสมอไป และ ผู้ชายจะได้รับการอภัยเสมอแม้ว่าจะ เป็นคนที่มีจิตใจเหี้ยมโหดกับผู้หญิง

4.5.4 อัครเศรณีโปรดักชั่นส์ : ในกลุ่มนี้มีเพียงนิศาล อัครเศรณีที่สร้าง ภาพยนตร์เกี่ยวกับผู้หญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบน นอกจากกำกับการแสดงเองแล้วยังเขียน

บทภาพยนตร์เองหลายเรื่องด้วยกัน

ลักษณะตัวละครหญิงของนิคาลมักจะมีบุคลิกที่ก้าวร้าว รุนแรง มีความสามารถในการใช้วาจาเสียดสี เป็นผู้หญิงที่อยู่ในระดับกลางลงมา พร้อมทั้งจะปะทะด้วยกำลัง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของตัวเอกฝ่ายชายซึ่งมักจะแสดงความรุนแรงด้วยการใช้ทั้งคำพูดและกำลัง ไม่แสดงความเป็น "สุภาพบุรุษ" กับผู้หญิง บางครั้งรุนแรงถึงขนาดทรมาณผู้หญิงด้วยการกักขัง อดอาหาร พยายามข่มขืน แต่บุคลิกดังกล่าวกลับทำให้ผู้หญิงเกิดความประทับใจได้

จุดร่วมระหว่างตัวละครหญิงของนิคาลและพรพจน์และคิวดลประการหนึ่งคือ แสดงลักษณะมาโซคิสต์ -- คือทำให้ตนเองเจ็บปวดทรมานกายและใจ -- ตัวละครหญิงของนิคาลซึ่งประกอบด้วย แม่ 1 ตัว หญิงขายบริการทางเพศ 2 ตัว ผู้หญิงแกร่ง 5 ตัว ไม่มีเมียบ่อย

เธอเหล่านี้จะต่อสู้กับผู้ชายที่จะรุกร้าเธอด้วยตนเองซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาบุคลิกของตัวละคร ตัวละครบางตัวจึงสามารถพัฒนาขึ้นมาจากการเป็นหญิงที่เย็นชากับผู้ชาย ใช้ชีวิตอยู่ในคอนแวนต์มาตั้งแต่เด็ก จนมาเป็นหญิงขายบริการและถูกจำคุกเพราะฆ่าสามีของตนเองเพื่อปกป้องลูกที่เขาไม่เคยแสดงความรับผิดชอบเลย

อย่างไรก็ตาม ในท่าที่แข็งกร้าว เขี้ยวหมาย แต่แท้จริงแล้วผู้หญิงเหล่านี้เป็นผู้มีคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี แม้จะมีอารมณ์โกรธรุนแรง แต่ก็ไม่เคยคิดอาฆาตพยาบาท หรือเป็นฝ่ายติดตามล้างแค้นเหมือนกับตัวละครของพรพจน์ แต่ก็ยังให้ผู้ชายเป็นผู้กำหนดชะตากรรม เช่นเราขมเม้ายที่ตอบโต้ผู้ชายซึ่งกักขังและข่มเหง เธออย่างรุนแรงแต่ก็กลับยอมรับรักของเขาเมื่อเขาสำนึกได้ว่า เธอสำคัญสำหรับเขา ที่น่าสังเกตคือ ผู้ชายจะเป็นผู้นำเธอไปพบกับความทุกข์มากกว่า

พวกเขาไม่เห็นिमอายที่จะพูดเรื่องเพศ อาจเป็นเพราะตัวละครหญิงเหล่านี้ไม่ใช่สาวบริสุทธิ์

ทัศนะสำคัญที่นิคาลนำเสนอในภาพยนตร์ของเขาคือ

๐ ผู้ชายเป็นเพศที่อันตรายสำหรับผู้หญิง หากจะเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของเธอกับตัวเอกชาย ก็อาจกล่าวได้ว่าเธอเป็นฝ่ายที่ถูกรุกรานก่อนจนต้องได้ต่อสู้

๐ เตือนว่าอย่าตัดสินคนจากลักษณะภายนอก ฉีศาลนำเสนอกิ่งผู้ชายที่มีรูปลักษณ์อัปลักษณ์ ไม่มีความเป็นสุภาพบุรุษ ไม่อ่อนโยนกับผู้หญิงเพราะต้องการรักษามาตผู้ชายซึ่งจะต้องไม่แสดงความใจอ่อนแต่แท้จริงเขามีจิตใจที่ตั้งงาม กับภาพสุภาพบุรุษแต่จิตใจเลวทราม และเห็นผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุที่เขาจะแสวงหาประโยชน์ได้เท่านั้น

๐ ผู้หญิงเป็นมิตรแท้ต่อกัน มีภาพยนตร์หลายเรื่องที่สนับสนุนให้ผู้หญิงร่วมมือกับผู้หญิงด้วยกันเองมากกว่าจะพึ่งพาผู้ชาย

๐ บางครั้งผู้หญิงก็จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงในการต่อสู้กับผู้ชายเช่นเดียวกัน เพื่อให้ผู้ชายเห็นว่าเธอไม่เกรงกลัวเขา และปล่อยให้เขาเป็นฝ่ายกระทำโดยที่เธอไม่ยอมตอบโต้ และการแสดงความรุนแรงตอบโต้นี้อาจจะทำให้ผู้ชายรู้สึกว่าได้กระทำรุนแรงเกินไปกว่าที่ผู้หญิงจะรับได้ เขาจะสำนึกผิดและลดความรุนแรงต่อเธอลง

4.5.5 ศิวาล บุนนาค : เป็นคู่กัดกับการแสดงอิสระ เคยสร้างภาพยนตร์กับอัครเศรณีโปรดักชั่นส์ แต่ภายหลังไปร่วมกับบริษัทอื่น ๆ อีก แนวภาพยนตร์ของศิวาลค่อนข้างชัดเจนในแง่การนำเสนอแง่มุมกามารมณ์ของตัวละครหญิงในเรื่อง ตัวละครหญิงที่อยู่ในข่ายทำการศึกษามีเพียง 4 ตัวซึ่งจัดเข้ากลุ่มผู้หญิงแกร่งที่ทวนกระแสสังคมในเรื่องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์

ลักษณะนิสัยโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว เป็นผู้หญิงที่มีอารมณ์รุนแรง มีความก้าวร้าว คิดตอบโต้คนที่ทำร้ายเธอ และเปิดเผยความรู้สึกเกี่ยวกับกามารมณ์ ผู้หญิงเหล่านี้ส่วนมากแต่งงานแล้ว ปมปัญหาของพวกเธอจึงเป็นเรื่องของชีวิตครอบครัวที่ไม่เป็นสุขเนื่องจากสามีไปยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่น หรือทำงานจนไม่สนใจเหลือเวลาเธอ ซึ่งเธอแก้ปัญหาด้วยการตัดสินใจมีนฤติกรรมส่ำสอนทางเพศบ้าง ลักษณะการแสดงออกจึงเป็นแบบสาวใหญ่เลี้ยงเด็กห่ม แต่แล้วเมื่อเวลาผ่านไป หากเธอไม่เป็นทุกข์เพราะรู้สึกผิด เธอก็จะเป็นทุกข์เพราะเริ่ม"ติดใจ"ในความสัมพันธ์กับชายอื่น และเรียกร้องต้องการมากขึ้นโดยที่ชาย

เหล่านั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางเพศของเธอได้

การนำเสนออีกรูปแบบหนึ่งคือ ผู้หญิงแค้นผู้ชายอย่างรุนแรงเพราะเธอหรือคนที่ใกล้ชิดกับเธอเคยถูกข่มขืน เธอจึงต้องตามล้างแค้นผู้ชายอย่างรุนแรง

ลักษณะและปมปัญหาที่จิตลนำเสนอในภาพยนตร์ของเขาได้แก่

○ กามารมณ์เป็นเรื่องจำเป็นของชีวิตคู่ จึงควรมีการปรึกษาถ่ายทอดความรู้สึกต่อกัน หากมีการละเลย ไม่สนใจความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งอาจทำให้ครอบครัวต้องแตกแยกกันไป

○ ขณะที่ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นวัตถุทางเพศซึ่งสามารถซื้อขายได้ ผู้ชายก็อาจเป็นสิ่งที่ซื้อขายได้เช่นกันหากเขาผู้นั้นไร้อำนาจทางเศรษฐกิจ และยอมตกอยู่ในอิทธิพลของหญิงที่มีกำลังซื้อ

○ คัดค้านการที่ชายข่มขืนหญิง แต่ทางออกที่เสนอคือ ให้ผู้หญิงล้างแค้นด้วยการตามล่าเอาชีวิตของผู้ชายที่มีพฤติกรรมทางเพศเช่นนี้จนขยายวงกว้างออกไปเป็นเรื่องที่ไม่น่าลนลาน แต่จิตลไม่ได้เสนอทางออกอื่นใดที่จะจัดการกับพฤติกรรมข่มขืนกระทำชำเรา

โดยภาพรวม ๆ ภาพยนตร์ของจิตลถูกนำเสนอโดยเน้นไปที่ความเข้ายวนใจของการมีความสัมพันธ์ทางเพศ และความรุนแรงมากจนทำให้เนื้อหาบางส่วนถูกมองข้ามไป

4.5.6 อื่น ๆ : ยังมีผู้กำกับการแสดงที่ไม่ได้สังกัดบริษัทสร้างภาพยนตร์ และผลิตภาพยนตร์เป็นครั้งคราว ซึ่งมีอยู่ประมาณ 10 ราย สามารถแยกออกเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบนออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มที่ต่อสู้เพื่อสังคม ชุมชน : กลุ่มนี้ประกอบด้วย สุรสิทธิ์ ฬารธรรม ม.จ.ชาติวีเจสิม ชุคล เขียด ทรงศรี เป็นต้น มีตัวละครที่เป็นผู้หญิงที่ต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเอง และสังคม 3 ตัว

ผู้หญิงกลุ่มนี้มิได้ลักษณะร่วมกันได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมอยู่ระดับล่าง ทุกคน

ยังไม่ได้แต่งงาน มีบุคลิกเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว มีจิตใจมั่นคง และตั้งใจแน่วแน่ที่จะไปให้ถึงจุดหมายที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็น ความรักอย่างมีเหตุผลและไม่หวังสิ่งตอบแทน การผดุงสิทธิมนุษยชน และวัฒนธรรม ชะตากรรมของเธอขึ้นอยู่กับความรุนแรงในการต่อสู้ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคมหรือชนชั้นยิ่งมากเท่าไรก็ยิ่งเป็นอันตรายกับเธอมากเท่านั้น

ปัญหาที่ผู้กำกับการแสดงกลุ่มนี้นำเสนอมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

๐ ปัญหาความแตกต่างทางชนชั้น ในความแตกต่างนั้นมีผลอย่างมากต่อคุณภาพของคน คือคนที่อยู่ในระดับล่างแม้จะมีจิตใจเด็ดเดี่ยว ซื่อสัตย์ จริงใจ แต่ก็ต้องขี้ออกาลที่จะไม่หาหนทางในการพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะต่อสู้กับคนอื่น ๆ ส่วนคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่าจะได้รับโอกาสต่าง ๆ เหล่านี้มากกว่า แต่กลับมีจิตใจโลก และคดโกง หากจะมีการช่วยเหลือข้ามชนชั้นก็เพราะเคยมีประสบการณ์ร่วม หรือมีความพึงพอใจบางอย่างเป็นพิเศษ

๐ การรุกรานทางวัฒนธรรม หรือความขัดแย้งระหว่างความคิดของคนวัฒนธรรมเมืองกับวัฒนธรรมชนบท แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าเป็นดำ จากการที่หมอลำเคยมีอิทธิพลต่อจิตใจของชาวอีสานก็จะถูกเพลงลูกทุ่งเข้ามาครองอาณาเขตนี้แทน ด้วยการสร้างภาพความนิยมในเพลงลูกทุ่งให้เกิดขึ้นกับมวลชน ขณะเดียวกันก็สร้างภาพการเสื่อมความนิยมในหมอลำ ทำนองเดียวกัน เมื่อยังอยู่ในสังคมชุมชนขนาดเล็ก เงินตราไม่มีความสำคัญมากนัก แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองซึ่งเป็นสังคมนายทุนให้ผู้หญิงคนหนึ่งก็เปลี่ยนแปลงไปเลือกเอาเงินแทนความรักความซื่อสัตย์ต่อสามี

๐ ผู้หญิงมักจะต้องร่วมมือกับผู้ชายในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรม เพราะผู้หญิงแม้จะมีความตั้งใจจริง เด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง แต่ก็ต้องยอมจำนนเพราะทรัพย์สิน สติปัญญา และความสามารถสู้ผู้ชายไม่ได้

๐ พวกนายทุนมักจะใช้วิธีการ "สกปรก" เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะเสมอ นายทุนไม่ว่าจะเป็นเจ้าของโครงการห้างสรรพสินค้าที่ต้องการไล่ที่สลัม หรือบริษัทเทปเพลงลูกทุ่งที่พยายามจะลบล้างภาพพจน์และความนิยมที่ประชาชนมีต่อหมอลำจึงใช้ความได้เปรียบทาง

ด้านทุน กฎหมายหรือกลยุทธ์ในการโฆษณาส่งเสริมการขายเพื่อเอาชนะ แม้กระทั่งในระดับชาวบ้านก็ยังเห็นว่านายทุนไม่ได้จริงใจกับใคร เขาหลอกลวงผู้หญิงชาวบ้านที่เอามาเป็นคู่นอนและพยายามกีดกันเธอกับคนรักเก่าก็เพียงต้องการครอบครองสมบัติชิ้นหนึ่งเท่านั้น

2) กลุ่มที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่แต่งงาน : ผู้กำกับการแสดงในกลุ่มนี้มีหลายคน อาทิ พัชราภา อรรถไกรวัลลือชาติ รอนภิจ สุวิทย์ ชุตินพงษ์ "ป๊อด"

ลักษณะร่วมบางประการของผู้หญิงในกลุ่มนี้คือ มีฐานะดี มีความเป็นตัวของตัวเองมากจนดูเหมือนคนดื้อรั้น ส่วนมากมีสามีแล้วแต่มีปัญหาเกี่ยวกับสามี บางคนถูกหลอกให้เป็นเมียช้อย และบางคนก็ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศเพื่อนำไปสู่เป้าหมายบางอย่าง

การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชายที่ไม่ใช่สามีจึงมักเพื่อเป็นการแก้แค้นที่สามีไปมีหญิงอื่น จนเธอถูกทอดทิ้ง ความต้องการทางกามารมณ์ของเธอซึ่งเขาควรจะเป็นผู้รับผิดชอบก็ไม่ได้ได้รับการตอบสนอง ภาพยนตร์แสดงให้เห็นความทุกข์ทรมานของผู้หญิงจากสาเหตุนี้ แต่เมื่อเธอหาทางออกด้วยการคบชายอื่นบ้าง สะดากกรรมที่เธอได้รับกลับเป็นในทางลบมากกว่าทางบวก หลายคนรู้สึกผิดและยังพบว่าความปรารถนาทางกามารมณ์ของเธอยังไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ

แต่ก็มีภานความสัมพันธ์ที่น่าสนใจระหว่างผู้หญิงที่ครองตำแหน่งเมียหลวงกับเมียช้อย หรือเมียช้อยกับเมียช้อย ที่น่าสนใจคือ บางคู่จะยังคงภาพผู้หญิงแย่งชิงชายผู้เป็นสามีอย่างเอาจริงเอาจัง เมียหลวงมักจะพ่ายแพ้เมื่อต้องปะทะคารมอยู่เสมอ แต่สถานการณ์เปลี่ยนไป เมียหลวงกับเมียช้อยบางคู่ก็หันมาร่วมมือกันจัดการต่อต้านความสำส่อนทางเพศของสามี เมียช้อยร่วมมือกันขึ้นหยัดที่จะไม่พึ่งพาและยุ่งเกี่ยวกับสามีอีก ขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือกันเมื่อเมียหลวงพยายามจะก้าวร้าว

ประเด็นปัญหา และทัศนะที่น่าสนใจในภาพยนตร์เหล่านี้ได้แก่

๑ ความสัมพันธ์ในครอบครัว สามีจะต้องมีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อภรรยา ขณะเดียวกันภรรยาก็ต้องอดทน

๐ พฤติกรรมสำสอนทางเพศเป็นสิ่งที่ผู้ชายส่วนมากมีแนวโน้มว่าจะมี หากผู้หญิงไม่สามารถทำได้ก็จะตกอยู่ในความลำบาก แม้จะเป็นสิ่งที่น่าเห็นใจ แต่ก็ไม่นับสนับสนุนให้หาทางออกด้วยการมีชายอื่นเป็นการประชด หรือเพื่อระบายความต้องการทางกามารมณ์ของตนเอง

๐ ผู้หญิงควรมีอิสระในตนเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งผู้ชายถ้าหากไม่มีผู้ชายที่ติดใจการมีจิตใจกว้างพอจะเข้าใจความรู้สึกของผู้หญิงด้วยกัน และควรจะหันมาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนหญิง

อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมแล้ว แม้เรื่องราวของผู้หญิงในภาพยนตร์ไทยที่นำมาวิเคราะห์นี้จะ เป็นภาพและชีวิตของผู้หญิงที่มีลักษณะ เบี่ยงเบน ไปจากแบบฉบับของนางเอก ภาพยนตร์ไทยที่ต้องสวย อ่อนหวาน อุดมคุณธรรม อดทนเป็นยอด และเป็นข้างเก๋ากังมาเป็นผู้หญิงที่มีความหลากหลายเฉพาะตัว มีความคิดตลอดจนวิถีชีวิตเป็นของตัวเองมากขึ้น แต่จากชะตากรรมที่เธอได้รับทำให้ได้ข้อสรุปว่า แท้จริงแล้วภาพยนตร์ไทยเองก็ยิ่งเห็นว่าผู้หญิงควรอยู่ในจุดของความเป็นหญิงไทยที่ไม่ห่างไกลไปจากแบบฉบับดั้งเดิมของนางเอกสมัยก่อนนัก คือ อดทนต่อพฤติกรรมความสำสอนทางเพศของชาย ไม่สามารถยืนหยัดอยู่ด้วยตนเองอย่างมีความสุขได้ และมีโลกทัศน์คับแคบ สนใจอยู่เฉพาะแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

เทคนิคที่ภาพยนตร์ไทยใช้ในการยืนยันความคิดนี้ คือ การสื่อสารที่แอบแฝงอยู่ใน การนำเสนอผ่านออกมาทางภาษาภาพยนตร์ เช่น ผู้หญิงเก่งจะต้องเลือกที่จะสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เธอจะไม่ได้มีโอกาสประสบความสำเร็จทั้งชีวิตส่วนตัว และชีวิตการทำงาน หรือผู้หญิงที่สามารถใช้ประโยชน์จากผู้ชายได้ แต่แท้จริงแล้วเธอก็ต้องเกิดความทุกข์ใจเนื่องจากความรู้สึกว่าตนเองได้ทำผิด ลูกที่ตัดสินใจออกจากกรอบอันเข้มงวดของแม่ผู้รักรายก็ต้องประสบกับความทุกข์ยากอย่างที่ไม่เคยได้รับมาก่อน ขณะเดียวกันแม่ที่ตัดสินใจเด็ดเดี่ยวปล่อยให้ลูกได้ดูแลตัวเอง ก็ต้องทุกข์ใจด้วยความเหงาเนื่องจากคนที่อยู่รอบข้างทอดทิ้งไปเพราะไม่เห็นด้วยกับการกระทำของเธอ หรือแม่ที่ทุ่มเททุกอย่างให้ลูกเพื่อจะเลี้ยงลูกเพียงลำพัง โลกไม่ต้องอาศัยพ่อของลูกก็ต้องพบกับความทุกข์อย่างแสนสาหัสในรูปแบบต่าง ๆ กัน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้เข้าใจได้ว่า ผู้ผลิตภาพยนตร์ไทยยังคงต้องการให้

ผู้หญิงดำรงอยู่ในสถานของสตรี เช่น เดิมที่เป็นมา

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้กำกับการแสดงเหล่านี้ล้วนเป็นผู้ชาย ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า การผลิตภาพยนตร์เหล่านี้ก็ล้วนมองมาจากมุมมองของผู้ชายทั้งนั้น ซึ่งอาจนำมาอธิบายได้ว่า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้หญิงแกร่ง และผู้หญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมซึ่งชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ถูกกลบโหม หรือถูกทำให้เห็นว่า แท้จริงแล้วไม่ใช่ผู้หญิงเก่ง แต่เป็นหญิงเจ้าเล่ห์มารยา หรือมีผู้ชักใยอยู่เบื้องหลัง

แม้กระนั้นผู้วิจัยก็ยอมรับว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะในด้านรูปแบบ หรือสารที่นำเสนอ ก็แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในฝ่ายผู้ผลิต นั่นคือยังคงให้กำลังใจคนดี และกรอบของการมองคนดีก็กว้างขึ้น มองคนอย่างยุติธรรม ซึ่งมีผลให้สร้างตัวละครเหมือนคนจริงมากขึ้น คือแยกออกกระหว่างจิตใจ สถานภาพ อาชีพ และองค์ประกอบอื่น ๆ จึงทำให้ตัวละครมีทั้งด้านบวกและลบอยู่ในคนคนเดียว มีชีวิตจิตใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง ฯลฯ และเปิดโอกาสให้ตัวละครหญิงแสดงศักยภาพ และมีบทบาทมากขึ้น แม้ว่าส่วนมากจะยังมีจุดจบตามแนวความคิดเก่าอยู่เป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงนี้จะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้ชมและสังคมได้ชัดเจนขึ้นอีกในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดหลายประการดังที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 โดยเฉพาะในระหว่างการเก็บข้อมูลจากการชมภาพยนตร์ และวิดีโอเทป นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างภาพยนตร์ไทยซึ่งผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องอยู่ในวงการภาพยนตร์ และเห็นว่าสามารถอธิบายปรากฏการณ์การนำเสนอภาพผู้หญิงที่มีลักษณะเบี่ยงเบนได้ แต่ก็ถูกรอรั้งไม่ให้ตีพิมพ์เพราะอาจมีผลกระทบต่อภาพพจน์ของบริษัท

นอกจากนั้น ข้อจำกัดในด้านข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์ไทยก็ยังมีน้อย และไม่เป็นระบบ โดยเฉพาะในช่วงที่เริ่มทำการศึกษา ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งให้ต้องใช้เวลาทำศึกษานานเกินกว่าที่คาดไว้

จากข้อจำกัดต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลให้งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดที่สามารถพัฒนาได้อีกคือ

1. การศึกษาและตีความจากเนื้อหา และสิ่งที่ปรากฏในภาพยนตร์เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้นำทัศนะ เจื่อนไขและสถานการณ์ของผู้ผลิตมาร่วมพิจารณาด้วย ทำให้ไม่อาจทราบถึงเหตุผลที่ชัดเจนจากผู้ผลิตที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว

ดังนั้น การทำวิจัยในลักษณะนี้ครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรต้องใช้ความพยายามมากกว่านี้ในการหว่านล้อมให้ผู้ผลิตยอมให้ตีพิมพ์ข้อมูลบางประการ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย

2. การศึกษาจากตัวภาพยนตร์เป็นเรื่องที่ต้องอิงการรับรู้ (perception) และการตีความ (interpretation) ซึ่งเป็นอัตวิสัยมาก แม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีผู้ช่วยวิจัยถึง 5 คนซึ่งมีความหลากหลายเพื่อมาชมภาพยนตร์และวิดีโอเทป แล้วจึงหาข้อสรุปจากการตีความของแต่ละคน แต่ก็ยังคงมีลักษณะที่เป็น "อัตวิสัย" (subjective) อยู่มาก

การวิจัยในลักษณะนี้ครั้งต่อไป จึงควรให้มีการศึกษาเชิงปริมาณที่เป็นระบบระเบียบมากกว่านี้ควบคู่ไปด้วย

ผู้วิจัยปรารถนาให้ผลการวิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนการสร้างทฤษฎีภาพยนตร์ไทยเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของภาพยนตร์ไทยด้วย เนื่องจากพบว่า ทฤษฎีของตะวันตกซึ่งใช้เป็นหลักในการศึกษาวิชาการภาพยนตร์ในระดับอุดมศึกษายังไม่อาจอธิบายปรากฏการณ์ของภาพยนตร์ไทยได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังปรารถนาจะให้เกิดการตระหนักว่า ภาพยนตร์เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมซึ่งมีวิธีการนำเสนอสารที่อาจสร้างผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งต่อพฤติกรรม และความคิดของผู้ชมได้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิต นักวิชาการ กระทั่งผู้ชมเองจึงควรตระหนักว่าภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนที่มีพลังและมีความหมายมากกว่าเป็นเพียงสื่อสร้างความบันเทิงเท่านั้น

ขอบข่ายงานวิจัยเกี่ยวกับภาพยนตร์ไทยที่น่าจะ ได้ทำการศึกษา ยังมีอีกมากมายโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประเด็นสตรี เช่น

1. การที่ผู้ประพันธ์นวนิยายเป็นหญิง (หรือชาย) และผู้กำกับการแสดง เป็นชาย (หรือหญิง) จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง การตีความ การเน้นย้ำ ฯลฯ ในส่วนของการนำเสนออย่างไร และในลักษณะใด

2. ในแง่แนวคิดของธรรมชาติของสื่อมวลชนแต่ละชนิด การนำเสนอสาร (แก่น - Theme) เดียวกัน สื่อแต่ละชนิดมีการนำเสนอ มีจุดสนใจ ฯลฯ อย่างไรที่เหมือน หรือ ต่างกัน

3. ศึกษาถึง "ภาษาของภาพยนตร์" - ลักษณะภาพ แสง เสียง-ดนตรีประกอบ องค์ประกอบภาพ ฯลฯ อย่างจริงจังในการนำเสนอสารเกี่ยวกับหญิงชาย และความหมายที่ต้องการสื่อทั้งเปิดเผย และแอบแฝง